

Miinaajakärpäset

Floridankärpäsen *Liriomyza trifolii* Burgess
Krysanteeminsuonimiinaajakärpäsen
Liriomyza huidobrensis Blanchard

Floridankärpäsen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpäsen toukat voittavat miinaamalla monien koristekasvien ja vihanneskasvien lehtiä. Ne lisääntyvät kasvihuoneolosuhteissa nopeasti. *Liriomyza*-suvun miinaajakärpäset tunnistaa selässä olevasta keltaisesta pisteestä. Miinaajakärpäset leviävät kasvien mukana, joten Suomeen tuotava kasvihuonekasvien taimiaineisto, leikkokukat ja ruukkukasvit voivat levittää miinaajakärpäsiä. Floridankärpäsen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpäsen ovat kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) tarkoittamia hävitettäviä kasvin-tuhoojia, joita havaittaessa tai epäiltäessä on otettava yhteyttä kasvinsuojeluviranomaisiin. Suomessa floridankärpäsiä ja krysanteeminsuonimiinaajakärpäsiä on todettu satunnaisesti, ja esiintymät on torjuttu.

Tuntomerkit ja elintavat

Floridankärpäsen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpäsen ovat noin 2 mm:n pituisia ja väriltään keltamustia hyönteisiä. Lajien erottaminen toisistaan tai muista miinaajakärpäslajeista vaatii laboratoriotutkimuksen.

Aikuiset kärpäset purevat lehtien yläpintaan syönti- ja munintareikiä, jotka näkyvät lehdissä pieninä pisteinä. Toukat (0,3-3 mm) elävät lehden sisällä ja syövät lehtiin kuvioita, joita kutsutaan lehtimiinoiksi. Toukan tekemä käytävä on aluksi ohut ja hento, mutta toukan kasvaessa käytävän koko kasvaa. Täysikasvuinen toukka koteloituu lehden pinnalle tai pudottautuu kasvualustaan. Floridankärpäsen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpäsen lisääntymisnopeus

riippuu lämpötilasta ja isäntäkasvista. Niiden elinkierto munasta aikuiseksi kestää 20 °C:ssa noin 4 viikkoa, mutta nopeutuu huomattavasti lämpötilan noustessa.

Isäntäkasvit ja voitot

Floridankärpäsen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpäsen isäntäkasveihin kuuluu laaja valikoima eri viljely- ja rikkakasveja. Ne suosivat kasveja, joiden lehdet ovat pehmeitä ja meheviä. Tärkeä isäntäkasviryhmä on mykerökukkaisten heimo johon kuuluvat mm. krysanteemi, asteri, daalia, gerbera ja marketta. Muita isäntäkasveja ovat mm. koristekasveista harsokukka ja neilikka sekä vihanneskasveista kurkku, tomaatti, salaatti, kaalit ja paprika.

Floridankärpäsen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpäsen miinat muodostavat koukeroisia kuvioita kasvien lehtiin. Jos toukkia on paljon, miinat yhtyvät laikuiksi. Ne vähentävät lehtien yhteyttävää pinta-alaa ja pilaavat koristekasvien ulkonäön.

Ilmoitusvelvollisuus ja tarkastukset

Floridankärpäsen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpäsen ovat hävitettäviä kasvin-tuhoojia, joiden epäilystä esiintymästä on viipymättä ilmoitettava ELY-keskuksen tai Elintarviketurvalisuusvirasto Eviran kasvintarkastajille. Kasvintarkastaja tutkii havaintopaikan ja selvittää miinaajakärpäsen esiintymisen.

Miinaajakärpästen leviämisen estäminen

Floridankärpänen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpänen ovat alun perin amerikkalaisia lajeja. Alkuperäiseltä levinneisyysalueeltaan ne ovat levinneet muihin maanosiin pääasiassa krysanteemin mukana. Euroopassa näitä lajeja esiintyy pysyvästi Välimeren alueella sekä Belgiassa, Ranskassa ja Hollannissa. Pohjoismaissa ei kumpaakaan miinaajakärpäslajia esiinny pysyvästi.

Floridankärpästä ja krysanteeminsuonimiinaajakärpästä ei saa esiintyä viljelmillä eikä myytävissä kasveissa. Puutarhalle tulevat miinaajakärpästen isäntäkasvit on syytä tarkastaa ennen kasvihuoneisiin siirtämistä. Jos kasveissa havaitaan miinaajakärpäsiä tai niiden vioitusta, erä on pidettävä eristyksessä kunnes laji saadaan määritettyä. Aikuisten floridankärpästen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpästen esiintymistä voi tarkkailla kasvustoon laitettavilla keltaansoilla. EU:n alueella useimpien isäntäkasvien pistokas- ja taimieriltä vaaditaan kasvipassi kun kasvit myydään ammattimaiseen jatkoviljelyyn.

Torjunta

Koska floridankärpänen ja krysanteeminsuonimiinaajakärpänen ovat hävitettäviä kasvintuhoojia, kasvinsuojeluviranomaiset antavat niiden torjunnasta viljelijälle tai kasvien myyjälle kirjallisen torjuntapäätöksen. Saastuneet kasvit voidaan määrätä hävitettäväksi ja kasvihuone puhdistettavaksi. Lisäksi kasvustolle voidaan määrätä tehtäväksi torjuntakäsittelyjä. Saastuneita kasveja ei saa kuljettaa pois viljelmältä tai varastopaikalta ennen kuin miinaajakärpäset on torjuttu.

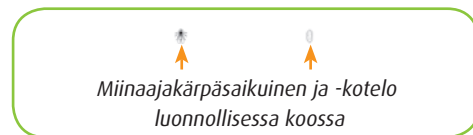
Floridankärpäselä ja krysanteeminsuonimiinaajakärpäselä on muodostunut kasvinsuojeluaineille vastustuskykyisiä kantoja. Biologisen torjunnan ongelmana on, että kantaa ei saada sen avulla hävitettyä kokonaan. Suotuisissa olosuhteissa miinaajakärpäset lisääntyvät voimakkaasti. Tällöin niitä ei pystytä enää torjuntatoimin hävittämään vaan koko kasvusto on hävitettävä.

Korvauksen hakeminen

Hävitettävän kasvintuhoojan torjumiseksi annetusta päätöksestä aiheutuneet kustannukset ja taloudelliset menetykset korvataan viljelijälle valtion varoista. Korvausta haetaan Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralta.

Lisätietoja:

- Evira, kasvinterveysyksikkö
- ELY-keskuksen kasvintarkastajat

Lisätietoa: www.evira.fi

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Mustialankatu 3, 00790 Helsinki
www.evira.fi